

Themacommissie

Openbare dossierstukken van de vergadering van 7 juni 2022

In deze bundel kan u de voor openbaarmaking vatbare dossierstukken bij de volgende mededelingen vinden:

Evaluatie wijkbudget. (met bijlagen voor de raadsleden)

Evaluatie wijkbudget. (met bijlagen voor de raadsleden)

Openbare bijlage(n)

- 20220607_DO_TH__Evaluatie Wijkbudget.pdf

Evaluatienota Wijkbudget

18 april 2022

Entiteit

Dienst Beleidsparticipatie

Contactpersoon

Dienst Beleidsparticipatie: Evelyne Deceur, Marc Verheirstraeten, Eleke Langerart en Pieter Nolf

1. Inleiding

Op 4 september 2020 werden in het kader van het Wijkbudget vijftig grote, vrolijk gekleurde stoelen (zie bijlage 1) verspreid die Gentenaars uitnodigden om op een andere manier naar hun buurt te kijken en creatieve ideeën te geven om hun leefomgeving te verbeteren. Het Wijkbudget vormt de opvolger van het Burgerbudget (2016-2019), een subsidielijn voor co-creatie initiatieven en het eerste grote pilootproject in Gent dat bewoners beslissingsrecht gaf over een deel van de lokale overheidsbegroting. Bij aanvang van de nieuwe legislatuur had het stadsbestuur in haar bestuursakkoord (2018, p. 20) aangegeven dat ze op dit elan wilde verdergaan: [We] “introduceren [...] een burgerbegroting op maat per wijk, waarbij wijkbewoners zelf prioriteiten kiezen over een besteding van een deel van het stadsbudget in hun eigen wijk.” Met een budget dat vijfmaal groter is dan dat van het Burgerbudget (6,25 miljoen euro in plaats van 1,35 miljoen euro) waren de ambities van het Wijkbudget van meet af aan groot: “We willen echt dat er in alle 25 wijken van Gent iets komt wat de buurt ‘wijzer’ maakt, een idee van de bevolking, van de mensen zelf. Zij weten immers best wat hun buurt kan gebruiken” (De Bruycker in Van Damme, 2020, z.n.).

Op basis van onder meer twee grondige evaluaties van het Burgerbudget (in maart 2018 en maart 2020) werden deze ambities verder verfijnd en vastgelegd in het Subsidiereglement wijkbudget 2020-2025: het doel (artikel 1), de doelgroep (artikel 3 § 1), de budgetten per wijk (artikel 5 § 2) en de voorwaarden (artikel 4) en criteria (artikel 3 § 2) werden bepaald; er werd beslist om in twee rondes van eerst 11 en dan 14 wijken te werken (artikel 7 § 1); en er kwam een gefaseerde procedure (artikel 7 § 3-7) met als rode draad ‘omgevingsanalyses’ en ‘wijkdialoog’ (artikel 2).

Nu de selectie van de eerste ronde van het Wijkbudget erop zit en de eerste van de in totaal 57 goedgekeurde projecten worden gerealiseerd, blikken we samen met de betrokken Gentenaars, collega’s en de Dialoogkamer terug op het traject tot nu toe.

In wat volgt, schetsen we eerst de krijtlijnen van het Wijkbudget. We staan stil bij de scope, de uitgangspunten van het reglement, de omgevingsanalyses, het opzet van de trajecten met ‘kansengroepen’, en de rol van de Dialoogkamer. In het derde hoofdstuk bespreken we de idee-, plan- en projectfase en de opmaak van de overeenkomsten. De hoofdmoot van deze nota wordt gevormd door de evaluatie van de betrokken Gentenaars, organisaties, collega’s, leden van de Dialoogkamer en kabinetten. We gingen na hoe zij het Wijkbudget beleefden. Welke lessen trekken we uit deze eerste ronde? Wat liep goed? Wat kan beter? In de conclusie zetten we de meest opvallende resultaten op een rij en geven we concrete aanbevelingen voor de tweede ronde van het Wijkbudget dat in september 2022 van start gaat.

2. Krijtlijnen

We belichten achtereenvolgens de scope van het Wijkbudget, de basisprincipes van het reglement, de omgevingsanalyses en de wijkdialoog en meer bepaald de trajecten met kansengroepen, en de rol van de Dialoogkamer. Elk van deze punten leent zich evident tot een grondige evaluatie. We komen hierop terug in het vierde hoofdstuk. In dit hoofdstuk beperken we ons tot de *feitelijke* uitgangspunten en afspraken.

2.1 Scope

Uit de evaluaties van het Burgerbudget leerden we vier belangrijke zaken:

- > Er is meer tijd en ruimte nodig voor een brede **dialoog en ondersteuning** voor en met initiatiefnemers, met de Stad en met andere experts. Via wijk- en/of themagerichte gesprekken tussen bewoners, ambtenaren en experts kunnen ideeën groeien tot gedragen, volwaardige en haalbare projecten.
- > Het **betrekken van alle Gentenaars** is cruciaal. Het samenwerken met middenveldpartners en sleutelfiguren is noodzakelijk om bepaalde doelgroepen te bereiken. Tegelijk is de grootste kracht van een instrument zoals Burgerbudget het 'samen doen'. Vooral de nieuwe netwerken die ontstaan in de realisatiefase, tussen individuele bewoners, kleine en grote werkingen, ... met uiteenlopende opvattingen, belevingen en percepties, worden als zinvol en vernieuwend ervaren.
- > Duidelijke kaders en **ruimte in de regels**, passend bij de setting, de fasering, het thema, de dynamiek van het project, ... zijn essentieel. Duidelijke basisvoorwaarden en afspraken zijn een must, maar een open en transparante bijsturing moet mogelijk blijven. In die zin staat of valt een Burger- of Wijkbudget met de bereidheid om vanzelfsprekendheden in vraag te stellen en nieuwe machtsverhoudingen tussen burgers en bestuur te onderzoeken.
- > Co-creatie gaat verder dan enkel het opzetten van kortdurende initiatieven; het veronderstelt een **duurzaam en integraal beleid** dat deel uitmaakt van de strategische planning van de Stad, domeinen, disciplines en procedures overstijgt en verbindt, en zowel mensenwerk én maatwerk, als wederkerigheid én gelijkwaardigheid centraal stelt.

Hierop voortbouwend besloten we om de scope van het Wijkbudget van bij de start breed te formuleren. Naast een **subsidie voor co-creatie initiatieven** (budget: 6,25 miljoen euro) zetten we enerzijds in op een **wijkgerichte dialoog** die aandacht heeft voor Gentenaars in een kwetsbare positie (budget: 250.000 euro), anderzijds vonden we het essentieel dat terugkerende **signalen** die niet binnen het bestek van het Wijkbudget vielen¹, konden worden 'opgepikt' (budget: 1 miljoen euro).² Voor deze signalen ligt vandaag een globaal plan voor, dat thematisch is geclusterd ((1) inrichting van groen (speel)ruimtes voor mens en dier, (2) sportinfrastructuur en (3) ontharding en wegeniswerken) en dat nog verder moet worden afgestemd. In deze nota zullen we het dan ook enkel hebben over de subsidielijnen en de wijkdialoog.

¹ Het gaat met andere woorden om signalen die niet te realiseren vallen binnen een co-creatief traject, maar wel door de Stad kunnen worden gerealiseerd op korte termijn.

² Deze budgetten zijn voor het volledige Wijkbudget traject, voor de twee rondes (cf. 2.2).

2.2 Basisprincipes reglement

In samenspraak met de collega's van de Juridische Dienst, het Managementteam en het college van burgemeester en schepenen stelden we een Subsidiereglement wijkbudget 2020-2025 op met volgende centrale elementen:

- > Het **doel** van het Wijkbudget is het verlenen van
“subsidies aan co-creatie projecten van Gentenaars, Gentse verenigingen, Gentse bedrijven en het Gentse middenveld. Deze co-creatie projecten hebben als doel het ‘samen stad maken’, d.w.z. vertrekkend van een omgevingsanalyse gaan de Stad, bewoners, verenigingen, bedrijven en/of middenveld in overleg en werken ze samen om prioriteiten en uitdagingen in de Gentse wijken aan te pakken” (artikel 1).
- > De **doelgroep** bestaat uit:
 - Gentenaars ingeschreven in het bevolkings- of vreemdelingenregister van de Stad, ook minderjarigen mits begeleiding door een wettelijke vertegenwoordiger.
 - Feitelijke verenigingen waarvan de meerderheid van de leden Gentenaar is en waarbij het grootste deel van de activiteiten in Gent plaatsvinden of voor Gentenaars bestemd zijn.
 - Rechtspersonen met een maatschappelijke zetel in Gent of waarbij het grootste deel van de activiteiten in Gent plaatsvinden of voor Gentenaars bestemd zijn.
- > Qua **budget** spraken we af dat
 - Wijkbudgetprojecten minimum 10.000 euro (incl. btw) moeten kosten. Het verlagen van de ondergrens (eerder was het 20.000 euro) kwam als aanbeveling uit de evaluatie van het Burgerbudget. Op die manier wordt de drempel verlaagd en is er toch nog voldoende verschil met andere, kleinschalige subsidiekanalen zoals Samen Aan Zet.
 - Op basis van inwonersaantallen en indicatoren van armoede³ onderscheiden we vijf clusters van wijken. De vijf wijken met het hoogst aantal inwoners en de hoogste scores op de armoedecriteria krijgen 350.000 euro. De daaropvolgende 300.000 euro, dan 250.000 euro, 200.000 euro en de wijken met het minst aantal inwoners en de laagste scores op de indicatoren van armoede ten slotte krijgen 150.000 euro.
Dit betekent concreet dat
 - × Voor Brugse Poort-Rooigem, Sluizeken-Tolhuis-Ham, Binnenstad, Dampoort en Rabot-Blaisantvest 350.000 euro per wijk is voorzien;
 - × Voor Sint-Amandsberg, Wondelgem, Stationsbuurt-Noord, Ledeborg en Bloemekenswijk er 300.000 euro per wijk is;
 - × Nieuw-Gent-UZ, Mariakerke, Oostakker, Oud Gentbrugge en Watersportbaan- Ekkerghem elk 250.000 euro krijgen;

³ Er zijn negen indicatoren van armoede: (1) het mediaan netto inkomen per belastingsplichtige; (2) de verhouding personen met een leefloon of een levensminimum bij het OCMW tussen 18 en 64 jaar ten opzichte van de bevolking tussen 18 en 64 jaar; (3) het percentage rechthebbenden in de verplichte ziekteverzekering met recht op een verhoogde tegemoetkoming inclusief OMNIO-statuut; (4) het aandeel laaggeschoolden (lager dan het hoger middelbaar); (5) de werkloosheidsdruk uitgedrukt in de verhouding tussen niet-werkende werkzoekenden van 18 t.e.m. 64 jaar ten opzichte van de potentiële beroepsbevolking van 18 t.e.m. 64 jaar; (6) het aandeel kansarme geboortes binnen alle geboortes; (7) het aandeel bewoonde huurwoningen ten opzichte van alle bewoonde woningen; (8) de verhouding van het aantal eenoudergezinnen ten opzichte van het totaal aantal huishoudens; en (9) het aandeel personen met een herkomst uit een niet-EU land.

- × Muide-Meulestede-Afrikalaan, Drongen, Elisabethbegijnhof-Prinsenhof- Papegaai-Sint-Michiels, Macharius-Heirnis en Stationsbuurt-Zuid per wijk over 200.000 euro kunnen beschikken;
 - × Gentbrugge, Moscou-Vogelhoek, Zwijnaarde, Gentse Kanaaldorpen en -zone en Sint-Denijs Westrem-Afsnee 150.000 euro per wijk hebben.
- > De **procedure** deelden we, op basis van een inschatting van geplande projecten, timing, werklast, ..., op in
 - Twee rondes:
 - × Vanaf september 2020 komen de eerste 11 wijken aan bod: Dampoort, Drongen, Elisabethbegijnhof-Prinsenhof-Papegaai-Sint-Michiels, Gentbrugge, Gentse Kanaaldorpen en -zone, Macharius-Heirnis, Moscou-Vogelhoek, Muide- Meulestede-Afrikalaan, Sint-Amandsberg, Brugse Poort-Rooigem en Zwijnaarde (totaalbudget: 2,4 miljoen euro).
 - × Vanaf september 2022 is het de beurt aan de volgende 14 wijken: Binnenstad, Bloemekenswijk, Ledeborg, Mariakerke, Nieuw-Gent-UZ, Oostakker, Oud Gentbrugge, Rabot-Blaisantvest, Sint-Denijs Westrem-Afsnee, Sluizeken-Tolhuis-Ham, Stationsbuurt-Noord, Stationsbuurt-Zuid, Watersportbaan-Ekbergem en Wondelgem (totaalbudget: 3,85 miljoen euro).
 - Vier fasen:
 - × De *ideefase* liep voor de eerste ronde van begin september tot eind december 2020. Tot 30 november 2020 konden Gentenaars en Gentse werkingen een idee indienen (bestaande uit een beknopte omschrijving en een voorlopige, ruwe budgetinschatting) op www.wijkbudget.gent. Vervolgens werd in de loop van december 2020 nagegaan of de aanvraag administratief ontvankelijk was: werd het idee ingediend door een Gentenaar of een Gentse werking? Beantwoordde het aan de vooropgestelde budgetmarges?
 - × Van begin januari tot eind mei 2021 kregen de indieners de tijd om hun ideeën verder uit te werken tot *plannen*. Hiervoor moesten ze een inhoudelijk en financieel aanvraagformulier posten op www.wijkbudget.gent.
 - × Vervolgens, van begin juni tot midden oktober 2021 was het de beurt aan de *selectie*. Eerst werd een projectinventaris opgemaakt waarbij alle ingediende plannen een laatste keer werden gecheckt of ze beantwoordden aan de vooropgestelde criteria van het subsidiereglement.⁴ Daarna, indien het gevraagde subsidiebudget het beschikbare budget van de wijk oversteeg, konden bewoners kiezen welke projecten in hun wijk zouden worden gerealiseerd. Deze selectie gebeurde via gesprekstafels, via een on- en offline stemming of door een geloot wijkpanel⁵ (artikel 7 §5b).

⁴ Het gaat om administratieve (artikel § 1, artikel 5 § 1-2, artikel 7 § 1 en § 4d), uitsluitende (artikel 3 § 2) en inhoudelijke (artikel 1, artikel 4 a, b, c, d) criteria. Volgende inhoudelijke vragen moesten daarbij beantwoord worden: is het plan gedragen in de wijk? Dient het het algemeen belang? Is het project co-creatief? Gaat het idee voldoende aan de slag met de gegevens van het wijk-DNA door een vernieuwende en co-creatieve aanpak toe te passen? Is het project voldoende laagdrempelig en bereikt het voldoende verschillende mensen, waaronder personen in een kwetsbare situatie? Is het plan realiseerbaar in twee jaar?

⁵ Gezien de gelote wijkpanels een primeur vormden voor Gent en ze het opzet van het Wijkbudget grotendeels overstijgen, werd de evaluatie in een afzonderlijke nota gevat. De belangrijkste aanbevelingen in deze evaluatienota gaan over (1) het belang van de finaliteit en het mandaat van het panel: het moet duidelijk zijn wat ze waarom doen en tot wat het leidt, het panel moet impact kunnen hebben; (2) representativiteit is geen verworvenheid: hoewel de samenstelling van de twee panels 'nieuw' was in die zin dat meer dan de helft van de leden geen 'usual suspect' vormde, blijven extra inspanningen nodig om het format ook aan te passen en open te stellen voor jongeren en voor Gentenaars met een migratieachtergrond; (3) de leden willen meer dialoog, mee(r) mee

- × Na het opstellen en het tekenen van de overeenkomsten (uiterlijk eind december 2021), kon de *uitvoering* van de projecten van start gaan (januari 2022 tot eind december 2023)⁶.

2.3 Twee rode draden

2.3.1 Omgevingsanalyses

Gezien het Wijkbudget zich (evident) richt op wijken maakten we voor ieder van de betrokken buurten een ‘wijk-DNA’ of omgevingsanalyse. Op hoeveelin.stad.gent/wijken/ en via een link op www.wijkbudget.gent kon iedere Gentenaar een beknopt document vinden met volgende informatie per wijk:

- De belangrijkste cijfers (uit de [buurt-](#) en [Stadsmonitor](#))
- De meest opvallende signalen (uit de wijkoverlegmomenten, van bewoners, ...)
- Drie troeven en drie aandachtspunten
- De opmerkelijkste (grootschalige) projecten die op de planning stonden, in uitvoer zijn of recent gerealiseerd waren.

Deze omgevingsanalyses zijn een vertrekpunt voor de wijkdialoog (wat heeft de wijk nodig? Wat zijn opportuniteiten?) en vormen ook een criterium voor de ingediende plannen, in die zin dat het duidelijk moest zijn dat indieners “aan de slag gaan met de gegevens van de omgevingsanalyse door een vernieuwende en een co-creatieve aanpak toe te passen op actuele of toekomstige uitdagingen in de wijk” (artikel 4 c).

2.3.2 Wijkdialoog: specifieke trajecten voor ‘kansengroepen’

In artikel 2 van het Subsidiereglement wijkbudget 2020-2025 duiden we de wijkdialoog; het gaat om “het bepalen van prioriteiten, het selecteren van projecten en/of het opvolgen en evalueren van projecten. De inzet is het bereiken van een ruim en divers publiek door het gebruiken van aangepaste methodieken.” De wijkregisseur is daarbij het centrale aanspreekpunt; hij/zij werkt nauw samen met verschillende sleutelfiguren en werkingen uit de buurt.

In het kader van de wijkdialoog brachten de wijkregisseurs in het voorjaar van 2020 – voorafgaand aan de lancering van het Wijkbudget, aan de hand van een zogenaamde ‘doelgroepenmatrix’ in kaart welke groepen ze op welke manier konden betrekken en waar extra inzet nodig was. Deze matrix definieert ‘kansengroepen’ in de meest brede zin van het woord; er wordt een onderscheid gemaakt tussen 0-11-jarigen, 12-17-jarigen, studenten, 60-plussers, Gentenaars met een migratieachtergrond, Gentenaars in armoede en Gentenaars met een beperking. Een aantal van deze groepen kon via de bestaande netwerken van buurtinitiatieven, stadsdiensten, scholen, zelforganisaties, ... bereikt worden. Bij anderen, waar er niet onmiddellijk een ‘alternatief’ voor handen was, werd gekozen voor een tijdelijke versterking via professionele begeleiding.

Uiteindelijk werden vijf intensieve ondersteuningstrajecten opgestart:

- > [Vzw SIVI](#) focuste op de bewoners van het Scheldeoord (Dampoortwijk)

nadenken om hun wijk beter te maken; en (4) een kwaliteitsvolle begeleiding en ondersteuning op maat, neutraal, maar toch betrokken is onmisbaar

⁶ Uitzonderlijk en mits een wederzijds akkoord is de subsidieovereenkomst eventueel verlengbaar met een extra jaar.

- > Vzw cirQ richtte zich op de Bulgaarse gemeenschappen van de Dampoortwijk
- > SAAMO Gent vzw ging aan de slag met de bewoners van de Scandinaviestraat
- > De collega's van de Jeugddienst zetten een intensieve begeleiding op met en voor jongeren uit Zwijnaarde.
- > En Burgerplicht Gent informeerde en betrok Turkse en Turks-Bulgaarse gemeenschappen uit de buurten Brugse Poort, Dampoort, Macharius-Heirnis en Muide.

Met vzw SIVI, vzw cirQ, SAAMO Gent vzw en Burgerplicht Gent⁷ werd telkens een overeenkomst gesloten voor 25.000 euro met als centrale, terugkerende elementen⁸:

- > Het faciliteren van de wijkdialoog bij de specifieke doelgroep door enerzijds mensen te informeren en een netwerk met sleutelfiguren op te bouwen, en anderzijds door het in kaart brengen van de behoeften en noden van deze groepen en deze te rapporteren bij onder andere de wijkregisseur.
- > Het verzamelen van ideeën en het ondersteunen van indieners bij het uitwerken van hun ideeën tot plannen en/of het toeleiden tot andere initiatieven.
- > Het betrekken van mensen bij de eventuele selectie.

2.4 Dialoogkamer

Op 2 oktober 2020 stelde het college een Dialoogkamer aan bestaande uit 13 effectieve en zes reserveleden met verschillende expertises, invalshoeken en achtergronden. Hun opdracht bestaat uit:

- > “Het voeren van een constructieve dialoog met alle actoren;
- > Proces- en kwaliteitsbewaking;
- > Adviesverlening aan het college van burgemeester en schepenen aangaande de projectinventaris [...] en de selectiemethode per wijk” (artikel 6 § 3).

Anders dan bij het Burgerbudget had de Dialoogkamer geen stem in de selectie.

De 13 leden die deelnamen aan de eerste ronde van het Wijkbudget waren:

- > Filip De Rynck: emeritus-hoogleraar bestuurskunde Universiteit Gent – voorzitter
- > Hanne Bastiaensen: hoofd democratic infrastructure Democratic Society en ex-projectleider Burgerbegroting Antwerpen
- > Thomas Block: directeur Centrum voor Duurzame Ontwikkeling en opdrachthouder Duurzaamheid Universiteit Gent
- > Sahin Bories: coördinator Uilenspel en ex-directeur Samenleven IN-Gent
- > Marieke De Munck: artistiek coördinator Stadsatelier en Think Voo?uit
- > Jil den Hartog: lid Jeugdraad Gent, ex-stafmedewerker FOS, maatschappelijk werker OCMW Gent
- > Myriam Dumortier: senior researcher Instituut Natuur- en Bosonderzoek, bezieler Reigersparkje (Burgerbudget)
- > Reyhan Görgöz: docent en onderzoeker Sociaal Werk Arteveldehogeschool
- > Marie Haspeslagh: mede-oprichter vzw Enchanté (Burgerbudget)
- > Stef Leyn: sociaal begeleider en ervaringsdeskundige armoede Stad Gent
- > Karel Lootens: mede-oprichter en bezieler Wooncoop
- > Thierry Semey: directeur Syntra Midden-Vlaanderen
- > Frederic Vanhauwaert: strategisch consultant Strategies and Leaders, ex-coördinator Netwerk tegen Armoede

⁷ De overeenkomst met Burgerplicht Gent werd later, in december 2020 gesloten. De andere overeenkomsten gingen van start vanaf september 2020.

⁸ De Jeugddienst ontving geen extra middelen voor hun traject in Zwijnaarde.

De basisafspraken over de werking van de Dialoogkamer werden in een beknopt huishoudelijk reglement opgenomen.

In totaal kwamen de leden van de Dialoogkamer zes keer samen, tussen 11 december 2020 en 28 juni 2021. Daarnaast bediscussieerden drie deelgroepjes elk twee à drie keer afzonderlijk met enkele wijkregisseurs een stand van zaken. De leden ontvingen geen vergoeding voor hun inzet.

3. Van idee tot overeenkomst

Voor we de evaluatie induiken, bespreken we iedere fase afzonderlijk, van idee over plan en selectie tot overeenkomsten.

3.1 Idee

Nadat de wijkregisseurs in het voorjaar van 2020 eerder al sleutelfiguren, organisaties en werkingen in 'hun' wijken op de hoogte brachten van het Wijkbudget, trok de Stad in september 2020 een **grootschalige communicatiecampagne** op gang om iedere Gentenaar op te roepen om ideeën te geven om de eigen wijk (nog) beter te maken. Zo werden er naast de stoelen en een persbericht, A0 en A3 affiches verspreid op centrale plekken in de stad en de 11 buurten; er werden A5 flyers in iedere bus gedropt; er kwam een artikel in het Stadsmagazine van september; er waren aankondigingen in onder meer de wijk e-zines, op de wijksites, in het AVS nieuws en via de social media kanalen (Twitter, Facebook) van de Stad, enkele stadsdiensten en leden van het college; er werd een gerichte mail gestuurd naar intermediaire organisaties met speciale aandacht voor jongeren, mensen in armoede en interculturaliteit; wijkregisseurs zaten samen met handelaars, buurtcomités, scholen, ...

Deze brede oproep loonde. Op 30 november 2020 waren maar liefst **491 ideeën** gepost op www.wijkbudget.gent. Ter vergelijking: voor Burgerbudget, dat een stadsbrede oproep behelsde, verzamelden we voor dezelfde fase 'maar' 283 voorstellen.

18 ideeën werden niet weerhouden omdat ze administratief onontvankelijk bleken. Het ging om ideeën die niet beantwoordden aan de budgetvereisten (artikel 5 § 1) en/of ideeën die niet waren ingediend door een Gentenaar of een Gentse organisatie (artikel 3 § 1). Iedere indiener werd persoonlijk op de hoogte gebracht.

473 administratief ontvankelijke ideeën stroomden door naar de tweede fase.

3.2 Plan

Tijdens de tweede fase bekeek de Dienst Beleidsparticipatie de ideeën inhoudelijk in detail en contacteerden ze verschillende initiatiefnemers om meer informatie in te winnen en om hen uit te nodigen om een plan in te dienen. Tegelijk, afgaand op de (vaak summiere) gegevens op www.wijkbudget.gent werden de eerste voorstellen afgetoetst bij de collega's van enkele betrokken stadsdiensten en werden in de wijken bewoners uitgenodigd om de ideeën te ontdekken en/of mee te werken.

Aangezien de coronarichtlijnen het vrijwel onmogelijk maakten om live af te spreken, lieten we het voornemen om in iedere wijk een soort grote 'ideeënbeurs' te organiseren, noodgedwongen varen. We beslisten om de planfase te verlengen van 30 april naar 31 mei 2021 en communiceerden opnieuw op grote schaal naar de bewoners en organisaties van de 11 wijken: de grote stoelen die eerder als teaser in de wijk werden gezet om mensen vanuit een ander perspectief de eigen buurt te laten ontdekken, werden een canvas om te tonen welke voorstellen er waren verzameld; er viel in iedere bus een folder; en er werden persberichten verspreid om via onder meer de gelote wijkpanels en de wijkdialoog het Wijkbudget in de kijker te plaatsen.

Intussen belden en mailden de wijkregisseurs volop met de indieners; ze organiseerden stoepgesprekken, Zoom- en MS-Teams sessies, al dan niet in groep, thematisch of per deelbuurt; ze brachten mensen samen en wisselden gegevens uit; er werd gewandeld en gefietst en van zodra het terug mocht, werd buiten in kleine groepen afgesproken, nog steeds op afstand en met de nodige

voorzorgsmaatregelen. Ook de leden van het college trokken zo tussen 26 april en 23 mei 2021 van wijk naar wijk. Na een korte inleiding door de wijkregisseur kregen de indieners de mogelijkheid om hun voorstel voor te leggen aan een of meerdere schepenen of de burgemeester.

Eind mei 2021 stond de teller op **113 plannen**. Een aantal initiatiefnemers waren zelf eerder afgehaakt omdat ze te weinig tijd hadden, omdat ze besloten hadden om samen te werken met anderen, omdat ze hun idee niet konden realiseren binnen de vooropgestelde termijn, ... Andere ideeën sneuvelden omdat ze in de eerste plaats een signaal vormden voor de Stad (en geen co-creatieproject) of omdat er geen toestemming kwam van een externe partij om het project te laten plaatsvinden.⁹

De 113 ingediende plannen waren erg uiteenlopend: van deelbootjes en deelkajaks tot muziekspektakels en het inrichten van (groene) ontmoetingsplekken; en van sociale restaurants, fablabs voor jongeren en het organiseren van een onthaal voor Bulgaarse gemeenschappen tot sportinitiatieven, intergenerationele werkingen en fietsacties. Net als bij het Burgerbudget ging het leeuwendeel over (recreatief) groen, ontmoetingsplaatsen en de verfraaiing van publieke ruimte.

Alle 113 plannen werden in de loop van juni 2021 grondig gelezen door de leden van de Dialoogkamer en de gelote wijkpanels voor Drongen en Muide-Meulestede-Afrikalaan. In de projectinventaris die op 8 juli 2021 door het college werd goedgekeurd, werden **84 plannen** (voor in totaal: 3.905.687 euro) weerhouden. 28 plannen werden geschrapt voornamelijk omdat ze onvoldoende scoorden op de criteria co-creatie (artikels 1 en 4 c), gedragenheid (artikel 4 a) en/of realiseerbaarheid (artikel 4 d). Eén initiatiefnemer trok zich vrijwillig terug.

Hierna werden alle indieners opnieuw via mail en/of brief gecontacteerd. Diegene wiens project de inventaris niet haalde, werd (minstens) opgebeld door de wijkregisseur om wat meer uitleg te geven en/of te vragen.

3.3 Selectie

De projectinventaris maakte duidelijk dat in **vier wijken** het gevraagde budget het beschikbare budget niet overschreed waardoor er **geen selectie** nodig was. Deze vier wijken waren:

- > Elisabethbegijnhof- Papegaai-Prinsenhof-Sint-Michiels – 174.657 euro – beschikbaar budget: 200.000 euro – restbudget: 25.343 euro
- > Gentbrugge – 93.077 euro – beschikbaar budget: 150.000 euro – restbudget: 56.923 euro
- > Gentse Kanaaldorpen en -zone – 149.999 euro – beschikbaar budget: 150.000 euro
- > Zwijnaarde – 129.249 euro – beschikbaar budget: 150.000 euro – restbudget: 20.751 euro

Midden juli 2021 waren 18 projecten (voor in totaal 546.982 euro) dus al zeker van hun financiering. Wat betreft de restbudgetten werd beslist om deze zo veel mogelijk in de respectieve wijken in te zetten en toe te kennen aan initiatieven, signalen en/of co-creatieprojecten die in het kader van het Wijkbudget naar boven kwamen.

Voor de **zeven** overige **wijken** adviseerde de Dialoogkamer om de drie selectiewijzen gespreid in te zetten om “op die manier zo veel mogelijk te leren”.

- > In Drongen en Muide-Meulestede-Afrikalaan lag de beslissing bij de **gelote wijkpanels**.

⁹ Het gaat bv. om een toestemming van Infrabel, Waterwegen en Zeekanaal, ... of een private eigenaar.

Zij kwamen op respectievelijk 4 en 7 september 2021 samen.

- > Voor Brugse Poort-Rooigem en Moscou-Vogelhoek werd beslist om aan de hand van **deliberatietafels** te selecteren. Dit omdat
 - “Voor Brugse Poort-Rooigem [...] de verschillende buurten Brugse Poort, Rooigem en Malem onevenredig verdeeld [zijn], en [...] een deliberatie tussen wijkbewoners het meest geschikte platform [is] om dit in dialoog te brengen.
 - Gezien de grote, lopende projecten in de wijk [...] [bleek ook] in Moscou-Vogelhoek een deliberatie tussen wijkbewoners [...] het meest aangewezen” (advies Dialoogkamer inzake projectinventaris en selectiewijze Wijkbudget, 28 juni 2021, p. 9).De deliberatietafels werden georganiseerd op 18 en 22 september 2021 in Moscou-Vogelhoek, en op 25 september en 2 oktober 2021 in Brugse Poort-Rooigem. In totaal namen 119 bewoners deel aan 26 gesprekstafels, verspreid over zeven rondes.

- > In Dampoort, Macharius-Heirnis en Sint-Amansberg verliep de selectie via een **online stemming met offline begeleiding**. Volgens het advies van de Dialoogkamer (ibid., p. 10) was deze methode het meest aangewezen omdat “[i]n deze wijken [...] de verschillende buurten evenredig(er) verdeeld [zijn.] [...] [B]ovendien lijkt het on- en offline stemmen laagdrempeliger voor zogenaamde ‘kansengroepen’ (o.m. kinderen, jongeren, senioren, personen met een beperking, personen in een armoedesituatie en/of personen met een migratieachtergrond).” De online en offline stemming liep van 10 tot en met 26 september 2021.
 - Er namen 1.251 bewoners deel aan de online stemming. In totaal betekent dit 3.753 stemmen, aangezien iedere bewoner verplicht voor drie projecten moest stemmen.
 - Er vonden 23 offline momenten plaats op verschillende momenten en verspreid in de drie wijken (onder meer tijdens een boerenmarkt, in de moskee, in het lokaal dienstencentrum, op een buurtfeest, in een clubhuis, tijdens een sportactiviteit, ...). In totaal werden zo 180 stemmers bereikt.¹⁰

De selectie in de zeven wijken leverde nog eens 28 projecten en 13 reserveprojecten op.¹¹

Het voorstellen van ‘reserveprojecten’ kwam voort uit de wens om het volledig beschikbare budget optimaal te benutten. Bovendien kon, naast dit restbudget, “bij de opmaak van de beleidsovereenkomsten met de betrokken initiatiefnemers nog financiële ruimte [...] ontstaan die aan de reserveprojecten [...] [zou kunnen] besteed worden” (2021_CBS_02789, 14 oktober 2022, z.n.).

Het totaal van de selectiefase was **46 projecten en 13 reserveprojecten**.

Iedere initiatiefnemer, ‘winnaar’ of ‘verliezer’, werd persoonlijk, minstens via mail, op de hoogte gebracht. Wie naast een subsidie greep, werd telefonisch gecontacteerd door zijn/haar wijkregisseur.

3.4 Overeenkomsten

In de loop van november 2021 stelden we de overeenkomsten op. Op basis van eenzelfde format gingen we met iedere (groep) initiatiefnemer(s) rond de tafel zitten en spraken we af welke indicatoren en resultaten in hun contract zouden worden opgenomen. Ondertussen werd ook gepolst of ze hun

¹⁰ Deze 180 stemmers zijn al opgeteld bij de in totaal 1.251 stemmers.

¹¹ Er werden, op basis van de voorkeuren, per wijk lijsten opgesteld met projecten met de meeste en minste ‘stemmen’. De ‘reserveprojecten’ zijn die projecten die net niet binnen het beschikbare budget passen.

project konden realiseren met een iets lager budget, zodat een reserveproject alsnog kon worden gerealiseerd.

Tussen eind november 2021 en begin januari 2022 werden alle overeenkomsten, na een financieel visum, een voor een goedgekeurd door het college.

In totaal maakten we **54 overeenkomsten voor 57 projecten** (zie bijlage 2).

Elf reserveprojecten werden 'opgevestigd', al dan niet mits bijsturing van hun plannen omdat het budget beperkter bleek dan gevraagd. Twee reserveprojecten vielen af: één besloot om zelf te stoppen en een ander kon (voorlopig) niet worden gerealiseerd omdat een toezegging van een externe partij op zich liet wachten.

Twee projecten besloten samen te smelten en drie projecten uit de Gentse Kanaaldorpen en -zone gingen voor één omvattende overeenkomst.

4. Wijkbudget evalueren

Om het Wijkbudget zo volledig mogelijk te analyseren van oproep tot en met selectie zetten we een getrapte evaluatie op, op vijf niveaus.

> We startten bij de **Gentenaars**.

Al wie ooit inlogde op www.wijkbudget.gent (om te reageren, om te stemmen, om iets leuk te vinden, om een idee te posten, ...) kreeg eind december 2021 een vragenlijst toegestuurd.

We stelden drie vragenlijsten op met onze collega's van Data en Informatie. Naarmate iemand verder betrokken was in het traject kreeg hij/zij meer vragen. We maakten een onderscheid tussen:

- Een versie voor wie enkel had gereageerd op ideeën (door bijvoorbeeld te stemmen, iets te schrijven, aan te geven dat ze bereid waren om te helpen, ...)
- Een versie voor de 'idee-indieners', voor al wie een idee, maar geen plan had ingediend
- Een versie voor de 'plan-indieners', voor al wie een plan had geregistreerd.

De basisvragen gingen over communicatie, het opzet van het Wijkbudget, de selectie en het profiel van de deelnemers. Voor de tweede versie waren er extra vragen over de ideefase. En voor de derde versie polsten we ook naar hoe de Gentenaars het opmaken en het indienen van de plannen beleefden.

De vragenlijst werd op 17 december 2021 via Limesurvey verstuurd. De deadline was 17 januari 2022. Er werden ook twee herinneringen verzonden: één op 27 december 2021 en één op 10 januari 2022.

De vragenlijst werd aan 3.416 Gentenaars bezorgd. De eerste versie ging naar 3.080 personen, de tweede versie belandde in de mailbox van 221 'idee-indieners' en de 113 'plan-indieners' ontvingen de derde versie.

In totaal voltooiden 561 mensen de vragenlijsten (responsgraad: 16,21%). 452 Gentenaars vulden de eerste versie van de vragenlijst volledig in (responsgraad: 14,67%), 63 deden hetzelfde voor de tweede versie (responsgraad: 28,51%) en de derde versie werd door 46 'plan-indieners' helemaal beantwoord (responsgraad 40,71%). Alle gegevens werden anoniem verwerkt.

Qua **profiel** van de respondenten liggen de cijfers in lijn met eerdere resultaten uit grootschalige stedelijk bewonersonderzoek. Het gaat veelal om 30- tot 50-jarige (60,43%) hooggeschoolden (82,53%) zonder migratieachtergrond ('maar' 10% van de respondenten heeft een niet-Belgische herkomst). 55,8% woont samen met partner en één of meerdere kinderen. 18% is alleenstaand. En 58,65% woont minder dan 10 jaar op zijn/haar huidige adres.

Niettemin is de groep respondenten neerzetten als 'usual suspects' te kort door de bocht. Zo nam ongeveer de helft (respectievelijk 47,24% en 50%) van hen in het laatste jaar niet deel aan buurtactiviteiten (zoals een buurtfeest, een wandeltocht, een barbecue, een schoonmaakactie, ...) of organiseerden ze zelf geen wijkactiviteiten. 69,16% maakte nog nooit eerder deel uit van bewonersgroep. En 78,61% diende nog nooit eerder een subsidieaanvraag in bij de Stad.

Op 3 en 8 februari 2022 legden we twee groepsgesprekken vast om de meest opmerkelijke resultaten van de enquête te bespreken en uit te diepen. Van de 61 personen die op het einde van de vragenlijst zich vrijwillig kandidaat stelden om deel te nemen aan zo'n gesprek nodigden we telkens tien personen uit. We keken daarbij naar verschillende ideeën en plannen, wijken, leeftijden, ... Op de twee avonden zagen we 16 Gentenaars (vier mensen verontschuldigen zich

last-minute). De gesprekken werden telkens voorbereid en begeleid door de Dienst Beleidsparticipatie.

- > Deels op basis van de inzichten uit de vragenlijsten van de Gentenaars evalueerden we het Wijkbudget ook met onze **collega's**.
 - Op 14 januari 2022 stuurden we een online vragenlijst (via Google Forms) naar alle betrokken stadsdiensten.
12 collega's van 11 verschillende diensten¹² vulden de vragenlijst in, voor de deadline van 27 januari 2022. Hierna belden we de collega's in de loop van maart 2022 een voor een op om een aantal resultaten meer diepgaand te bespreken.
 - Met 11 wijkregisseurs zaten we op 18 februari 2022 samen tijdens een groepsgesprek. We blikten terug op het traject en bekeken hoe we de tweede ronde beter konden aanpakken.
- > Op 22 februari 2022 deelden vijf leden van de **Dialogkamer** hun indrukken en hielden we het opzet en de uitwerking van het Wijkbudget kritisch tegen het licht.
Een omstandig verslag werd gestuurd naar de leden die niet aanwezig konden zijn, waarna zij eventuele extra opmerkingen en suggesties konden geven.
- > Voor de vijf **trajecten met 'kansengroepen'** organiseerden we in de periode januari-februari 2022 een individueel gesprek met de Jeugddienst en vzw cirQ. Vzw SIVI, SAAMO Gent vzw en Burgerplicht Gent stelden zelf een verslag op, waarna we met hen, in groep, een aantal resultaten bediscussieerden.
- > En ten slotte stuurden we op 18 maart 2022 naar de vier **kabinetschefs algemeen beleid** een vragenlijst om ook hun ervaringen te horen en na te gaan hoe ze hun rol vanuit het bestuur zagen in de eerste ronde, en wat hun verwachtingen zijn voor de tweede ronde van het Wijkbudget.

¹² De 11 diensten die antwoordden, waren (in willekeurige volgorde) Dienst Milieu en Klimaat, de Groendienst, Dienst Wonen, de Juridische Dienst, Dienst Feesten en Ambulante Handel, Dienst Wegen, Bruggen en Waterlopen, FM Vastgoed, de Sportdienst, de Jeugddienst, de Dienst Cultuur en het Departement Financiën.

5. Wijkbudget geëvalueerd

We vatten in de volgende paragrafen samen hoe bovenstaande vijf groepen (Gentenaars, collega's, leden van de Dialoogkamer, de middenveldpartners die de trajecten met kansengroepen ondersteunden en de kabinetten) de communicatie, het opzet, het uitwerken van de plannen en de selectie van het Wijkbudget beleefden. Aangezien we alle data anoniem verwerkten, zullen we, bij de bevindingen en de citaten, enkel verwijzen naar de rol van de betrokkenen. Wanneer er tussen de diverse groepen Gentenaars die een vragenlijst invulden geen noemenswaardige verschillen zijn, beperken we ons tot algemene uitspraken namens '(de bevroegde) Gentenaars'.

5.1 Communicatie

De **'traditionele' promotiekanalen** zijn het meest gegeerd bij de bevroegde Gentenaars. De meeste van hen kwamen in contact met het Wijkbudget via sociale media (38,5%), het Stadsmagazine (30,48%), flyers en affiches (23,53%) en aan de hand van mond-aan-mond reclame via hun bureaus (22,99%). Algemeen beschouwen ze het communicatiemateriaal als aantrekkelijk (80,39%). En ook de hoge stoelen sprongen in het oog; 21,75% van de respondenten maakte via de **stoelen** kennis met het Wijkbudget, 63,81% van de respondenten geeft aan dat de stoelen hun aandacht trokken. Dit 'aandacht trekken' was zeker niet altijd unaniem positief. Zowat alle opmerkingen over de communicatie in de vragenlijsten gaan over de stoelen: sommigen vinden ze maar niets, ze vinden het geldverspilling; anderen geven dan weer aan dat ze wel werkten als 'teaser' en als 'eyecatcher' in het straatbeeld, maar dat het onduidelijk was wat nu precies de bedoeling was. De ronde bordjes die tijdens de ideefase aan de stoelen prijkten, verdwenen, en ook de zeilen met alle ingediende ideeën die in de tweede fase werden opgehangen, zagen er wat 'gekunsteld' uit. Een van de idee-indieners bekijkt het zakelijk en stelt dat

“ondanks de stoelen, het leuke filmpje, de affiches en het Stadsmagazine en de twee folders die iedere Gentenaar in de brievenbus kreeg, [...] de meeste van mijn bureaus en vrienden nog steeds niet op de hoogte [waren] van het Wijkbudget als ik van deur tot deur langsging voor de stemming. [...] Je kan zoveel informeren als je wil, net zoals bij andere zaken zal ook het Wijkbudget bij heel wat mensen aan de aandacht ontsnappen.”

Communicatie moet in die zin altijd een 'en-en verhaal' vormen, meent iedereen. De stoelen, het Stadsmagazine, de flyers, de affiches, de mond-aan-mond reclame, ... zijn complementair.

Actief in de publieke ruimte aanwezig zijn, is belangrijk en dus zijn de opvallende affiches, flyers en stoelen een goed idee, vindt de meerderheid. Al wie deelnam aan de groepsgesprekken, op een uitzondering na, pleit om de stoelen zeker te behouden; “ze zijn er nu toch”. “Maak ze wel robuuster, ze zijn gevoelig en zo'n gevandaliseerde stoel ziet er niet uit.” “Ga voor één stoel in de wijk, laat ze rondreizen en koppel ze aan bepaalde mensen of werkingen,” opperden een aantal. Ook de collega's zijn dit laatste idee genegen: “De stoelen zijn een sterk en herkenbaar beeld, maar er is meer 'sociale controle' nodig. We moeten ze plaatsen op ontmoetingsplekken, daar waar mensen samenkomen, niet op 'verloren' plekken. We moeten ze meer inzetten tijdens netwerkmomenten.” Zo werkten de stoelen “in de ene wijk [...] goed, in de andere wijk werden ze gesloopt of verdwenen ze.” “Het 'rondreizen' van de stoelen zorgde voor hilarische toestanden, maar ook voor heel wat werk.” Beter is misschien om al van bij de aankondiging, in de communicatiecampagne, “te werken met influencers uit de buurt op en rondom de stoelen”, suggereert een wijkregisseur. “Op die manier worden de stoelen van bij de start een deel van de wijk.”

Daarnaast zijn een **eenvoudige vormgeving en begrijpbare taal** onontbeerlijk. Zeker voor jongeren en voor Gentenaars met een migratieachtergrond moet de communicatie in één oogopslag duidelijk zijn, stellen de middenveldpartners terecht. Begrippen als co-creatie, een wijk-DNA, ..., de uitleg over wat nu precies de bedoeling is van het Wijkbudget, zijn moeilijk. De werkingen suggereren dan ook om veel meer in te zetten op **sleutelfiguren** (zoals leerkrachten, winkeliers, conciërges, zelforganisaties, ...) die de boodschap duidelijk(er) kunnen overbrengen.

Bovendien, geven ze aan, zorgt het online indienen van ideeën of plannen, het reageren op voorstellen, ... voor een bijkomende drempel. Hoewel 72,91% van de bevroagde Gentenaars minstens akkoord is dat de website voldoende duidelijk was om informatie te vinden of te posten¹³ – anderen merken op dat het af en toe wat “zoeken is naar de basisinformatie” (wijkregisseur) en dat de website “chaotisch is” en op “een gsm niet goed te raadplegen is” (Gentenaars) – vormt het digitale aspect voor heel wat mensen een struikelblok. Zo zou naast het indienen van een dossier op www.wijkbudget.gent het mogelijk moeten zijn om **ook offline**, via een simpel formulier, of via een gesprek, ... én met de nodige ondersteuning, een initiatief voor te dragen. Tijdens de eerste ronde werd dit nu ‘opgevangen’ door de middenveldpartners die zèlf een idee registreerden, ofwel werd een voorstel onder een algemeen mailadres van Wijkbudget Gent geplaatst.¹⁴

Een Gentenaar vult aan dat de grootste drempel voor zogenaamde kwetsbare groepen niet zozeer de taal is, maar het “algemene wantrouwen ten opzichte van de Stad. [...] Je moet mensen laten weten dat ook zij kunnen en mogen deelnemen.” De middenveldpartners onderschrijven dit en menen dat je dit enkel kan counteren “door elk idee au sérieux te nemen, door oplossingsgericht te werken, maar ook eerlijk te zijn om verdere frustratie en teleurstelling te voorkomen.”

5.2 Het opzet

Maar liefst 93,76% van de bevroagde Gentenaars en alle bevroagde collega’s¹⁵ vinden dat het Wijkbudget in de toekomst opnieuw moet georganiseerd worden. Dat bewoners worden ondersteund om projecten op te zetten in hun stad en wijk wordt niet meer in vraag gesteld; bewoners en collega’s zien het als een **verworvenheid** om “als Gentenaars zelf een boost te kunnen geven aan een wijk, liefst iedere drie à vijf jaar”; het Wijkbudget “breekt [immers] actief met het onderuitzakkend-besteschippersaanwal-populistische-consumentendenken” (Gentenaars). En uiteraard moet er wel “geleerd worden van de vorige edities”, moeten “pijnpunten weggewerkt worden” en “kan het altijd beter” (collega’s).

In die zin is het opvallend dat 62,92% van de bevroagde Gentenaars het Subsidiereglement wijkbudget 2020-2025 nooit las. Voor de idee-indieners is dat 34,92% en voor wie een plan indiende is dat nog ‘maar’ 10,87%. Nochtans, voor 88,77% van de respondenten is het doel van het Wijkbudget, naar eigen zeggen, wel glashelder. Wie de eerste ideeënlijst met 473 voorstellen (cf. 3.1) screent, stelt echter snel vast dat er voor de realisatie van de projecten vaak naar de Stad wordt gekeken. **Co-creatie**, het gegeven dat “Gentenaars het zelf moeten doen, samen met anderen”, lijkt niet echt gekend en “wordt door bewoners te weinig ingeschat” (collega’s). Meer informeren heeft evenwel weinig zin, volgens de aanwezigen op de groeps gesprekken. Zo geven ze aan dat ze de website zelf actief gebruikten om signalen (en geen co-creatie initiatieven) te posten. “Op die manier maak je het zichtbaar, toon je aan

¹³ Dit is anders als het gaat over de selectie en de online stemming. We komen hierop terug in 5.4.

¹⁴ Zie bv. <https://participatie.stad.gent/nl-BE/profile/8af311fa-864b-4c1c-b80a-2b459097e115>. Bij het idee werd telkens aangegeven wie achter het voorstel zat.

¹⁵ Ter vergelijking: bij de eerste evaluatie van het Burgerbudget was dit nog iets lager: 87,91% van de projectindieners en 84,62% van de betrokken collega’s gaven aan dat ze het principe dat bewoners mee denken en mee beslissen over de inzet van publieke middelen steunden.

de Stad wat nodig is en op het platform zagen we ook de andere signalen” en “we wisten ook dat we, na het op de website te zetten, ten minste een antwoord zouden krijgen van de Stad” (Gentenaars).

“Het is goed dat de website zo werd ‘ingezet’. Het is positief dat je eerste idee nog ruw mocht zijn en dat je tijd kreeg om nog te groeien. Je moet het in die eerste fase niet strenger maken. Zo leer je ook als bewoner wat er leeft in je wijk. Later, in een volgende fase, kan je dan signalen van co-creatie ideeën scheiden en samenwerking stimuleren” (Gentenaar).

Bij het inschatten van het co-creatieve aspect mogen “aantallen [...] niet belangrijk zijn. Niet het plan, maar die projecten die kunnen zorgen voor nieuwe verbindingen tussen mensen, tussen mensen en ruimtes in de wijk moeten we ondersteunen,” vindt de Dialoogkamer. “Dat blijft een inschatting – we zullen ons af en toe ongetwijfeld vergissen – maar het experiment om samen stad te maken moet voorop staan.”

Naast het co-creatieve doel worden ook de **basisprincipes** van het Wijkbudget breed gedragen door de bevroegde Gentenaars:

- 86,27% vindt het rechtvaardig dat bij de budgetverdeling rekening werd gehouden met inwonersaantallen en indicatoren van armoede;
- 85,92% gaat minstens akkoord met de stelling dat in het Wijkbudget alle ideeën moeten welkom zijn;
- 80,21% is tevreden dat het Wijkbudget enkel voor wijkprojecten is bestemd;
- 73,08% vindt het goed dat enkel wijkbewoners selecteren; en
- 66,06% is akkoord dat het wijk-DNA een vertrekpunt vormt.

Daar tegenover staat dat 52,29% van de bevroegden de budgetondergrens te hoog vindt. Uit de opmerkingen en gesprekken leiden we af dat dit in de eerste plaats te maken heeft met enerzijds de ‘**brede scope**’ van het Wijkbudget – “je idee moet niet in één hokje passen; het is goed dat alles kan” – en anderzijds met de terugkerende vaststelling dat andere **subsidiekanalen** door een groot aantal Gentenaars te weinig gekend zijn, zo bleek al eerder uit de evaluatie van het Burgerbudget. In dezelfde lijn stelt de Dialoogkamer dat er vandaag eigenlijk al heel wat burgerinitiatieven worden gesubsidieerd via andere wegen – “denk maar aan huiswerkbegeleiding bijvoorbeeld” – maar dat de subsidies absoluut niet goed op elkaar zijn afgestemd. Een “duidelijk en makkelijk terug te vinden overzicht” ontbreekt, zo vinden ook de middenveldpartners.

“Sommige bepalingen in andere reglementen maken het moeilijk voor Gentenaars om een idee in te dienen. Het ‘open’ reglement van het Wijkbudget zorgt er dan wel voor dat van alles mogelijk is, maar je kan niet alle ambities in één instrument proppen of met één Wijkbudget waarmaken” (Dialoogkamer).

Wat de beoordelingscriteria betreft, scoren alle voorwaarden erg hoog (telkens een score van +/- 8 op 10). De hoge waardering voor het criterium ‘**laagdrempelig** zijn en verschillende groepen bewoners bereiken’ is opvallend, gezien het tegelijk de grootste kritiek vormt: “Het Wijkbudget is niet voor iedereen”, “het gaat over een klein clubje”, ... De Gentenaars met wie we hierover in gesprek gingen, de collega’s en de leden van de Dialoogkamer zijn hier nuchter in: ondanks de vele inspanningen van de Stad om drempels te verlagen, ondanks de inzet van de middenveldpartners en ondanks het feit dat al deze inspanningen nodig blijven – “We moeten genoeg in vraag blijven stellen wie en wat we kwijt zijn of dreigen te geraken” (Dialoogkamer) – vraagt het Wijkbudget veel van initiatiefnemers. “Maar hoe kan het anders?”, vraagt een Gentenaar zich af, “het is toch net de doelstelling van het Wijkbudget om mensen zelf de middelen in handen te geven om iets te realiseren in hun buurt.” “Laat ons eerlijk zijn: wie aan het overleven is, heeft wel andere zorgen dan een Wijkbudget”, voegt een ander toe.

Volgens de Dialoogkamer stoten we hier op een belangrijk spanningsveld: “Moeten we het Wijkbudget gebruiken voor kansengroepen, waar geld voor is en waar structureel middelen voor vrijgemaakt worden of moeten we het meer loslaten en voor wijkgebonden ideeën van bewoners gaan, die het zelf kunnen aanpakken?” De leden van de Dialoogkamer vinden het realistischer om laagdrempeligheid niet zozeer af te meten ten aanzien van het type initiatiefnemers, “we moeten in de eerste plaats kijken naar wie ze gericht zijn, met wie ze samenwerken, welke noden ze aanpakken, ...” De collega’s van Beleidsparticipatie beamen dit en stellen dat “zeker voor ingrepen in de publieke ruimte voldoende tijd moet ingebouwd worden om zo veel mogelijk mensen met verschillende achtergronden, overtuigingen, ... op diverse wijzen te betrekken. Niet iedereen heeft de mogelijkheden om een idee in een plan te gieten, maar velen kunnen wel helpen bij de verdere uitrol.” “Je spreekt zo ook ‘doeners’ aan en niet alleen ‘denkers’.” “Maar”, geven enkele Gentenaars aan,

“in iedere wijk zitten er wel kwetsbare groepen, maar niet in iedere wijk is er een sociale werking die daarmee bezig is. Wat doe je dan? Als bewonersgroep is het niet zo makkelijk om in dat geval toegang te vinden tot die groepen.”

Collega’s en middenveldpartners pleiten er in die zin voor om meer aandacht te besteden aan de ‘nazorg’ en niet enkel aan de “toeleiding om ideeën te formuleren en plannen te maken” (wijkregisseur). “Maar let op dat de grote organisaties jouw idee claimen”, waarschuwt een Gentenaar. Belangrijk blijft om de extra middelen voor de middenveldorganisaties op tijd aan te wenden en snel duidelijkheid te geven over wat hun rol wel en niet kan inhouden.

“Laagdrempeligheid moeten we niet alleen vooraf, maar ook achteraf, als een soort voorwaarde in de overeenkomsten opnemen om ervoor te zorgen dat er ten minste de openheid is om bepaalde kansengroepen bij de realisatie een stem en een plek te geven [...] Maar we moeten hier ook realistisch mee omspringen: waar je zelf niet in slaagt als Stad of als organisatie moet je ook niet opleggen aan bewoners” (Dialoogkamer).

Hoewel het criterium ‘aan de slag gaan met de gegevens van de **omgevingsanalyse** door een vernieuwende en co-creatieve aanpak toe te passen op actuele of toekomstige uitdagingen in de wijk’ een relatief hoge score krijgt, zijn de bevroegde Gentenaars en collega’s hier relatief vrij streng over. “Niet alles hoeft per se innovatief te zijn”, vindt een collega. Daarnaast stellen de bevroegde Gentenaars dat het wijk-DNA – of beter “het wijkprofiel; een DNA kan niet wijzigen, een wijk verandert voortdurend” (een Gentenaar) – nuttig is en ook buiten het Wijkbudget kan dienen. Het vormde “een kader”, “een bevestiging van wat we al wisten”, maar “je moet ook buiten dat kader een idee kunnen indienen”; “het Wijkbudget hoeft niet per se noden ‘op te lossen’ – je moet je er wel bewust van zijn, je moet er rekening mee houden, maar voor de ‘oplossingen’ van die noden zijn er andere kanalen en is een doordacht lange termijnbeleid nodig” (Gentenaars).

Bij een aantal Gentenaars horen hier en daar ook wat frustratie over het ‘wijkgegeven’. De grenzen die de Stad hanteert, zijn niet noodzakelijkerwijs dezelfde als die grenzen die door bewoners en organisaties zo worden gezien. Sommigen kennen enkel hun (deel)buurt, anderen geven aan dat ze niet in termen van een wijk denken maar net een netwerk hebben dat gebaseerd is op een bepaalde groep of een bepaald thema. De wijkregisseurs wijzen ook op een aantal ‘grensgevallen’: projecten die net buiten een wijk vielen, straten die in twee waren opgedeeld of bewoners die wilden stemmen voor een ingediend project maar dit niet konden omdat ze niet in de wijk wonen terwijl ze het wel als ‘hun’ wijk zien.

18,72% van de bevroegde Gentenaars geeft aan dat ze een **extra inhoudelijk criterium** zouden willen toevoegen aan de lijst. De meeste hebben het dan over duurzaamheid en over “het bieden van mogelijkheden zodat projecten ook na twee jaar kunnen blijven verder bestaan” (Gentenaar). Een collega heeft het over “een duurzame ‘erfenis’ voor de wijk” (collega); “het project moet op gang getrokken worden in twee jaar, maar het moet iets in beweging brengen op lange termijn” (Gentenaar). Een ander aspect dat vaak wordt genoemd, is het belang van een groot en breed draagvlak – “de beslissing mag niet overgelaten worden aan een ‘kleine’ groep sympathisanten” (Gentenaar) (cf. 5.4). De beslissing over op welke manier er geselecteerd zal worden, zou in die zin al op voorhand moeten vastliggen; “zo weet je waar je aan toe bent” (Gentenaar).

5.3 Van idee naar plan

De eerste ideeën die binnenliepen, kwamen, aldus de bevroegde Gentenaars, voornamelijk van individuen (44,04%) en groepjes afzonderlijke personen (41,28%). Het indienen van de ideeën verliep vlot (92,66%) en het was ook duidelijk welke informatie nodig was (86,24%). Opmerkelijk is dat 55% van de respondenten al bij het **indienen** van hun idee een beroep deed op een wijkregisseur of een organisatie om “meer uitleg te krijgen”, om “af te toetsten of het voorstel levensvatbaar was”, om “mogelijkheden te bespreken” en/of om “na te gaan of er kon worden samengewerkt met andere bewoners” (Gentenaars) of met een bepaalde stadsdienst.

Uiteindelijk werden 113 plannen online geregistreerd (cf. 3.2). De respondenten die zelf hun idee niet uitwerkten tot een plan stellen dat deze ‘**uitval**’ vooral te maken heeft met het feit dat ze besloten om samen te werken (23,81%), 22,22% wou ‘enkel een idee geven maar dit niet uitwerken’ en 22,22% vond geen medestanders. Bij een aantal anderen bleek dat hun project niet te realiseren was binnen de vooropgestelde twee jaar of dat de Stad aan zet was (bijvoorbeeld voor de aanleg van verkeersdrempels, om het parkeerprobleem aan te pakken, e.d.).

Wie wel een **plan** opmaakte, deed dat voornamelijk samen met een (al dan niet nieuwe) bewonersgroep (36,96%), met vrienden of kennissen (32,61%), burens (32,61) of een professionele organisatie (23,91%). 82,61% van de respondenten geeft aan dat ze in het voorjaar van 2021 actief contact hebben gezocht met andere initiatiefnemers. Het posten van het plan op de website verliep over het algemeen erg vlot (93,48%) en het was ook duidelijk volgens de respondenten welke informatie nodig was (84,79%). De meerderheid van de initiatiefnemers (83,78%) deden bij het opstellen en/of indienen van het plan een beroep op de ondersteuning van een wijkregisseur of een organisatie.

Niet verwonderlijk is dat **COVID-19** een grote spelbreker vormde om de wijkdialoog ten gronde te voeren: 56,52% van de respondenten geeft aan dat de strenge richtlijnen het moeilijk, zo niet vrijwel onmogelijk maakten om een brede gedragenheid te vinden. “En het is al zo moeilijk om mensen warm te maken voor jouw project als het nog niet gekozen is,” meent een Gentenaar. “De kracht van zoiets als het Wijkbudget zit net in het verbinden”, benadrukken de respondenten. “Het is belangrijk om van deur tot deur te gaan, om je burens zelf te informeren en te enthousiasmeren over jouw idee, maar dat was niet evident”, geeft iemand aan. Rechtstreeks contact is belangrijk, voor iedereen, ook voor wijkregisseurs, voor collega’s, voor de Dialoogkamer en voor de politiek “om meer voeling te hebben met de initiatieven” (collega). Voor de kabinetten bleken de gesprekken die in de loop van april en mei 2020 werden georganiseerd althans erg waardevol “om te zien wie achter de projecten zit” en “om te weten waar de buurt van wakker ligt”(kabinet).

“Het goeie is dat je dan spreekt met mensen die zelf de handen uit de mouwen willen steken. Ze hebben zelf een idee om hun buurt beter te maken. Je hoort niet alleen ‘geklaag’ zoals dat

vroeger soms gebeurde tijdens wijkdebatten.¹⁶ Tegelijk verwachten de bewoners ook van de Stad dat ze met hun vragen en signalen iets doen” (wijkregisseur).

Een aantal Gentenaars spreekt expliciet de verwachting uit dat **wijkregisseurs** in de toekomst meer en actiever bewoners samenbrengen. Nu waren er tussen de collega’s van Beleidsparticipatie op dat vlak (te) grote verschillen: de ene nam de dialoog en de ondersteuning erg toegewijd en doorgedreven op, bij andere regisseurs was dit engagement beperkter omdat de “capaciteit en de tijd ontbrak” om naast “een aantal reeds lopende engagementen en plannen in de wijk” ook het Wijkbudget erg nauw op te volgen, stelt de Dialoogkamer vast. “Ik heb de intensiteit onderschat”, geeft een collega zelf toe. “En dit zorgde voor frustratie bij mezelf en bij de bewoners.” De wijkregisseurs en de Gentenaars zijn het er alvast onderling over eens dat “de Gentenaars na de ideefase zo snel mogelijk, met elkaar in contact moeten worden gebracht.” De meeste zijn voorstander van een soort infomarkt om “op een meer informele manier met de gehele buurt en met het college informatie te kunnen uitwisselen, met elkaar kennis te maken, ...” Daarvoor moeten we “vooraf meer tijd blokkeren in onze agenda’s en na de eerste fase beter inschatten hoe en wat. Die tweede fase is immers cruciaal”, stelt een regisseur terecht.

In dezelfde lijn blijft, volgens de respondenten, het belangrijkste struikelblok het opstellen van een budgettering (60,87%) “zeker als je idee nog niet helemaal concreet is en je voorstelt om bijvoorbeeld een park of een straat onder handen te nemen” (Gentenaar). “Dan heb je informatie van andere **stadsdiensten** nodig”, vult een bewoner aan, “en het was niet zo evident om daar concreet zicht op te krijgen.” Er werden wandelingen georganiseerd of er vonden online meetings plaats, ... maar dat was niet voor iedere stadsdienst mogelijk. De verwachtingen bij de collega’s van de andere diensten zijn ook erg uiteenlopend: een aantal willen vroeger, al na het indienen van de ideeën, ondersteuning bieden – “er mag meer een appel op ons gedaan worden” (collega van een andere stadsdienst); de meeste vinden het echter prima dat de dienst Beleidsparticipatie een soort ‘buffer’ vormt en geven aan dat “de eigen kerntaken niet toelaten dat er meer advies wordt gegeven.” “We moeten ook opletten met valse verwachtingen te creëren – het project is dan nog niet geselecteerd, er is nog geen budget en het is niet zeker welke taken onze dienst kan opnemen” (collega van een andere stadsdienst). Maatwerk is dus noodzakelijk. De Collegakamer, bestaande uit een 20-tal vertegenwoordigers van verschillende stadsdiensten, kwam twee keer plenair samen om een stand van zaken te bespreken¹⁷, wat “volstaat om op de hoogte te worden gehouden, maar als het concreter wordt, moet per dienst afzonderlijk worden afgestemd”, vinden de collega’s van andere stadsdiensten.

Qua **budgettering** stellen de Gentenaars concreet voor om bij het opstellen van de overeenkomsten, na de selectie, meer tijd uit te trekken om het budget ten gronde te bekijken en te controleren. Bovendien zou het goed zijn om vooraf een aantal regels af te spreken. Vooral het gegeven dat een aantal initiatiefnemers erg veel personeelskosten aanrekenen – met name “projecten uit de negentiende eeuwse gordel”; “van zodra er een steen moet worden verlegd, betalen ze daar iemand voor, terwijl in andere wijken alles vrijwillig wordt gedaan” (collega’s) – zorgt voor kritiek en scheeftrekkingen. “Personeelskosten moeten kunnen, maar het mag niet het startpunt zijn. We moeten daar kritischer naar kijken” (Dialoogkamer).

¹⁶ In 2005-2006 organiseerde de dienst Gebiedsgerichte Werking (nu dienst Beleidsparticipatie) wijkdebatten, waarbij het (zo goed als) voltallige college naar de buurt trok om daar signalen en vragen van bewoners te aanhoren en te beantwoorden.

¹⁷ De eerste Collegakamer vond plaats op 25 november 2022. 15 collega’s van 12 verschillende diensten kregen toen een uitleg over de basisprincipes en richtlijnen van het Wijkbudget waarna ze de mogelijkheid kregen om meer verduidelijking te vragen. Op de tweede Collegakamer tekenden dezelfde collega’s opnieuw present, lichtten we een stand van zaken toe en polsten we naar de verwachtingen van de diverse aanwezigen.

5.4 Selectie

Van de 113 ingediende plannen werden er 84, na advies van de Dialoogkamer en de gelote wijkpanels, **ontvankelijk** verklaard door de Stad (cf. 3.2). Diegenen wiens project niet ontvankelijk werd verklaard – een kleine, maar erg geëngageerde groep die hun ongenoegen luid liet horen (vijf respondenten) – reageren allen ontgoocheld. Ook al werden ze persoonlijk gecontacteerd door de wijkregisseurs en werd, waar mogelijk, gewezen op andere (subsidie)mogelijkheden, voor sommigen was dit erg moeilijk te verteren. Ook de Dialoogkamer geeft aan dat het opstellen van de projectinventaris niet evident was.

“De spreidstand tussen de adviezen van de stadsadministratie, de stadsinterne procedures en geplogenheden en het reguliere beleid enerzijds en het ‘voor bewoners’ gaan anderzijds, was soms groot. Idealisme komt dan in spanning te staan met het inschatten van de haalbaarheid. [Bovendien waren] de adviezen van de verschillende stadsdiensten [...] niet altijd eenduidig. Alles werd in overweging genomen en er werd telkens zo veel mogelijk in het voordeel van de Gentenaars geredeneerd” (Dialoogkamer).

Van 84 ontvankelijke voorstellen werden 18 projecten rechtstreeks weerhouden omdat het voorziene subsidiebedrag volstond om ze in die wijken volledig te financieren. 66 plannen stroomden door naar de selectie (cf. 3.3).

Aan de respondenten vroegen we welke **selectiewijze** hun voorkeur draagt en waarom. De resultaten liggen opvallend genoeg erg uiteen: bij de eerste groep Gentenaars die zelf geen idee of plan indiende, toont zich 37,61% voorstander van de online stemming “omdat iedereen dan zijn stem kan laten horen”, “omwille van het grootste bereik” en “omdat dit het meest laagdrempelig is” (Gentenaars). Bij de idee-indieners ziet respectievelijk 33,33% en 31,75% een geloot wijkpanel of een gesprekstafel wel zitten, zo “kan er rekening worden gehouden met andere parameters dan enkel aantal en eigen voorkeur” en “kan je dieper ingaan op inhoud” (Gentenaars). Voor wie een plan registreerde, steken de **gelote wijkpanels** er met kop en schouders bovenuit: 45,65% wil de beslissing overlaten aan “een beperkte groep bewoners die het hele traject opvolgen en zo tot de beste beslissing voor de wijk kunnen komen” (Gentenaar).

“De twee andere vormen – de gesprekstafels en de stemming – zullen [immers] altijd een vorm van koehandel blijven: wie de meeste mensen kan mobiliseren of de meeste stemmen kan ronselen, ‘wint’. Dat zou niet mogen. Het zou moeten gaan over die projecten die het verschil kunnen maken in een wijk. Niet over wie het meeste volk op de been kan brengen voor een stemming of een gesprekstafel”, stelde een Gentenaar treffend tijdens een groepsgesprek.

Ook de wijkregisseurs en de leden van de Dialoogkamer tonen zich een voorstander van de gelote panels “omdat zij beter het potentieel kunnen inschatten van de projecten” en op die manier eveneens “een antwoord kunnen geven op de noden van de wijk” (wijkregisseurs).

“Zo’n geloot panel is nuttig tijdens het hele traject, in dialoog met indieners. Ook al moet er op het einde niet gekozen worden [omdat het beschikbare budget volstaat], dan nog kan het panel een groot belang en een impact hebben als klankbord voor de initiatiefnemers, omdat ze denken vanuit het belang voor de wijk, ... [...] Het is een vorm van trage dialoog, waarbij bewoners kijken, luisteren en hun mening geven” (Dialoogkamer).

De Gentenaars die deelnamen aan de groepsgesprekken, de collega's en de leden van de Dialoogkamer geven toe dat de **online stemming** veel meer mensen kan bereiken, maar de nadelen wegen volgens hen zwaarder door dan de voordelen: "Je moet echt campagne voeren. Die strijd voelt ongemakkelijk en het is oneerlijk"; "het is een loterij"; het zorgt voor polarisering en concurrentie"; "het zijn populariteitsstemmen"; "het project met de meeste stemmen is niet per se het beste, ze kunnen hun idee gewoon het beste aan de man brengen"; "het is oneerlijk voor kleine initiatieven, de grote organisaties met een grote achterban hebben zo altijd een voordeel" (Gentenaars). Daarenboven was de Stad gebonden aan een sluitende, dubbele verificatie – eerst moesten Gentenaars een profiel aanmaken en hun rijksregisternummer doorgeven, vooraleer ze konden stemmen voor drie initiatieven uit hun wijk¹⁸ –, wat door heel wat bewoners als "niet gebruiksvriendelijk" en "erg frustrerend" werd ervaren. Daarenboven was er verwarring tussen de 'duimpjes' en het stemmen; "wie eerder een initiatief al had geliket, dacht dat hij ook gestemd had, maar de likes telden niet meer mee en waren ook verdwenen bij de stemming" (Gentenaar).

De dubbele verificatie heeft er zeker meer voor gezorgd dat het aantal stemmen relatief beperkt was in vergelijking met het Burgerbudget. Maar niet alleen dat, "mensen zaten al de hele tijd achter de computer" en de stemperiode [16 dagen, waaronder drie weekends] was relatief kort en viel direct na de vakantie waardoor de goesting wat weg was om er volop voor te gaan", aldus de Gentenaars.¹⁹ Er is begrip dat omwille van Covid-restricties lichtjes werd geschoven met de timing waardoor de selectie na de zomer plaatsvond²⁰, maar in de toekomst moet dat "begin juli al duidelijk zijn" (Gentenaar), ook "om de druk op het einde van het jaar wat te verlichten. Nu was het rennen tegen de tijd om de overeenkomsten voor te bereiden, een visum te krijgen bij de collega's van Financiën en de collegebesluiten goed te keuren" (collega).

De 23 intensieve offline momenten (cf. 3.3) waarbij de wijkregisseurs in de wijk zelf stemmen sprokkelden, worden door de Gentenaars wel geapprecieerd, maar vormden, zeker qua aantallen, een druppel op een hete plaat. Sommigen merkten ze niet eens op. En voor de betrokken wijkregisseurs was het allemaal

"erg tijdsintensief. Je moest eerst een algemene uitleg geven over het Wijkbudget en de verschillende projecten een voor een toelichten. Tegen dat ik aan het zevende project zat, vroegen de mensen 'over wat ging dat eerste nu weer?'. En dan moesten ze nog een keuze maken, niet voor één maar voor drie projecten. Dan inloggen, een rijksregisternummer geven, ..."

Wie deelnam aan een van de **gesprekstafels** blijkt hier meer tevreden op terug.

¹⁸ Deze sluitende verificatie kwam er na een klacht tijdens de selectiefase van Burgerbudget. Enkel het rijksregisternummer vragen (om na te gaan of het effectief gaat om Gentenaars of, in het geval van Wijkbudget, wijkbewoners) bleek toen 'gevoelig' voor fraude (*Evaluatie van het Gentse Burgerbudget*, p. 25). Na afstemming met Citizenlab, het bedrijf dat ons platform vormgeeft, wezen we het inloggen met een e-id, een Itsme-account, ... af wegens te hoogdrempelig. De keuze viel op een registratie met persoonlijke gegevens (naam en e-mailadres) en het checken van een rijksregisternummer in een beveiligde omgeving.

¹⁹ Dezelfde dynamiek speelde ook bij de Burgerbegroting in Antwerpen, waar het aantal online stemmen een stuk lager lag dan voorgaande jaren. Volgens onze Antwerpse collega's is dit voornamelijk te wijten aan een 'coronamoehheid', aan de ongelukkige timing (in september waren opnieuw evenementen mogelijk, gingen mensen op vakantie, ...) en aan het feit dat doorheen het traject de contacten met en tussen de initiatiefnemers grotendeels beperkt bleven tot MS-Teams en Zoombabbels, waardoor er minder projecten waren en er minder was gemobiliseerd.

²⁰ De selectie vond nu plaats in september.

“Het was positief dat projecten werden toegelicht en dat je aan een tafel samen met anderen verplicht voor drie [of vijf] projecten moest kiezen, waardoor er sowieso een interessant gesprek ontstond over waarom een bepaald idee wel of niet geschikt was voor de wijk.”

Aangezien de beslissing over de selectiewijze pas laat viel (cf. 5.1), beperkte de communicatie van de Stad zich tot een eenvoudige flyer en affiche op ‘neutrale, publieke plaatsen in de wijk’: winkels, bibliotheken, ... “Hierdoor moesten we vooral zelf [als initiatiefnemers] mensen warm maken om “naar een van de momenten te komen en [...] [het bleek] moeilijk om mensen te motiveren om te komen als ze niet betrokken waren bij een project”, getuigt een Gentenaar. En toch, hoewel vooral de eigen achterban werd aangesproken, “heeft de buurt toch zijn stem laten horen” [...] [en kregen]” ook de kleine initiatieven een kans omdat je met andere invalshoeken werd geconfronteerd die je keuze bijstuurde en beïnvloedde. Hoe meer invalshoeken, hoe verder en meer gegrond een uiteindelijke keuze zal zijn”, stelt een Gentenaar die er zelf bij was. “Maar het risico blijft dat wie de meeste mensen tot daar krijgt en wie de meest luide stemmen verzamelt, wordt gekozen”, meent een ander.

Voor een **mix van selectiewijzen** gaan, lijkt op papier een interessant idee, maar is “moeilijk te organiseren en uit te leggen”, aldus de collega’s van Beleidsparticipatie. “Wat is meer waard? De stem van een geloot wijkpanel of van de mensen van een online stemming? Wat als de gesprekstafels helemaal anders kiezen dan de online stemmers? Nee, dan is het beter om meteen één methode naar voor te schuiven en daar transparant over te zijn, van bij het begin”, stellen een aantal Gentenaars tijdens de groepsgesprekken. En hoewel naar aanleiding van de evaluatie van het Burgerbudget werd beslist om de Dialogokamer niet meer mee te laten selecteren, en hier en daar weer stemmen opgaan om de keuze over te laten aan een ‘expertenjury’, blijft de absolute meerderheid overtuigd dat de Stad dit moet overlaten aan bewoners zelf. “Het Wijkbudget is en moet voor, door en met bewoners zijn” (Gentenaar).

6. Aanbevelingen

In deze nota blikten we terug op de eerste ronde van het Wijkbudget, van oproep tot en met stemming. We gaven een overzicht van de uitgangspunten en krijtlijnen en stonden uitgebreid stil bij het concrete verloop.

Uit de bevraging en de gesprekken met de Gentenaars, de betrokken collega's en middenveldpartners, de leden van de Dialoogkamer en de kabinetsmedewerkers leidden we af dat de animo voor het Wijkbudget groot is, groter nog dan het geval was voor Burgerbudget. Het Wijkbudget heeft duidelijk een en ander in gang gezet: enerzijds geeft het de Gentenaars meer slagkracht en stimuleert het hun mede-eigenaarschap en medeverantwoordelijkheid, anderzijds is het een 'veranderinstrument' aangezien het de Stad en de stadsorganisatie ertoe aanzet om het eigen beleid en de werking meer, beter en duurzaam af te stemmen op wat in de stad leeft. Wijkbudget schuurt zo tegen de bestaande structuren aan, stelt de bestaande spelregels in vraag en veronderstelt mensen- en maatwerk bij zowel de uitvoering van de projecten als de verdere opvolging van de signalen, stelden we al eerder in de evaluatie van het Burgerbudget.

Met het oog op de tweede ronde van het Wijkbudget dat van start gaat in september 2022 (en eventuele latere edities) en de subsidielijnen voor co-creatie initiatieven schuiven we zes belangrijke lessen naar voor:

- > Het kader, de basisprincipes en de inhoudelijke criteria van het Wijkbudget worden ruim gedragen. De '**brede, integrale scope**' loont en blijft een goede graadmeter om zichtbaar te maken wat leeft in de wijken. Het Gentse subsidielandschap wordt immers als vrij complex en verkokerd ervaren.
- > De coronarichtlijnen hebben zwaar gewogen op de wijkdialoog. In de tweede ronde moet meer en beter ingezet worden op **rechtstreeks contact** tussen de initiatiefnemers en tussen de initiatiefnemers en de Stad. Wijkregisseurs (en eventueel ook andere collega's) zijn daarbij de meest aangewezen bruggenbouwers en gangmakers. Een aanpak op maat van de indieners en van de stadsdiensten is evident.
- > Dat het Wijkbudget enkel een beperkt clubje gelijkgestemde bewoners bereikt, is te kort door de bocht. Bijna 80% van de mensen die actief waren op de website dienden nog nooit eerder een subsidieaanvraag in bij de Stad.
Het **verbreden** naar allerhande kansengroepen zodat ook zij zich ondersteund weten om een idee te posten en mee te denken en te doen, blijft niettemin noodzakelijk. De communicatie moet voldoende laagdrempelig zijn, wijkregisseurs moeten een beroep doen op allerhande sleutelfiguren uit de wijk, en ook de middenveldpartners kunnen hier een rol in opnemen, mits ze zich tijdig kunnen voorbereiden en duidelijk is wat de wederzijdse verwachtingen zijn, mogelijk ook na de selectie. Voor het registreren van ideeën en plannen moeten er ook voldoende offline ondersteuning zijn.
- > Wat het proces betreft, volstaat de voorziene timing (een oproep in september en selecteren voor de zomer) om tot stevige en gedragen **plannen** te komen. Richtlijnen over budgettering en concrete verwachtingen ten aanzien van de stadsdiensten moeten meer en beter worden ondersteund en geëxpliciteerd. Hier ligt een belangrijke rol voor de Dialoogkamer.
- > Elke selectiemethode heeft zijn voor- en nadelen. **Gelote wijkpanels** houden evenwel de meeste garanties in om een kwalitatief traject te doorlopen dat verdergaat dan het ronselen van stemmen

of aanwezig. Tijdens zo'n langdurige, trage dialoog staat immers de 'beste' keuze voor de wijk voorop.

De selectiewijze moet van bij de opstart van de nieuwe ronde van het Wijkbudget duidelijk zijn.

- > De **rol van de wijkregisseurs en collega's** van de stadsdiensten als pragmatische 'mogelijkmakers' is cruciaal. De essentie is het samen doen; eerder dan adviseren, gaat het om het concreet mee doen en mee nadenken met de initiatiefnemers. Tijd, afstemming en maatwerk zijn daarbij onmisbaar.
- > De **Dialoogkamer** vormt een noodzakelijke 'kritische kwaliteitscel' en gezagsstem. Zij moeten soms moeilijke afwegingen maken tussen de adviezen en regelgeving van de Stad enerzijds en de goesting en het engagement van initiatiefnemers anderzijds. In die zin kijken en handelen ze steeds vanuit 'de bril van de Gentenaar' én vormen ze tegelijk een klankbord voor collega's/mogelijkmakers. In die tussenruimte tussen Stad en bewoners waken zij over het blijvend plek geven aan 'verrassende' projecten.

Bijlage 1: twee beelden van de stoelencampagne

Bijlage 2: overzicht van de 57 projecten per wijk

Brugse Poort-Rooigem – 7 projecten

- Brugse Poort vochtvrij – 46.241 euro
- Buurtpaviljoen Alsberghe – Van Oost – 75.460 euro
- EcoTech Kidz – workshops voor kinderen voor een duurzame samenleving – 49.002 euro
- Expeditie Malem – 89.682 euro
- Ontmoetingsplek voor alle vrouwen, moeders en hun kinderen uit de Brugse Poort – 20.000 euro
- Pierkespark verwelkomt – 13.000 euro
- Rooigem in woord en beeld – 56.614 euro

Dampoort – 7 projecten

- De missing link: verbind het Bijgaardepark met het Banierpark (en de wijk) – 30.000 euro
- De sociale traiteur – 105.760 euro
- Samentuin De Bijgaard – 37.077 euro
- Scheldeoord inclusief: speel-o-theek, was-strijk-droog ruimte – 35.000 euro
- Street Art Dampoort – 25.950 euro
- Walhalla: een ontmoetingsplek voor buurtbewoners – 40.000 euro
- Wij(k) Dampoort – 76.213 euro

Drongen – 5 projecten

- Designing streets for kids: kleurrijke schoolstraten en routes – 50.120 euro
- De Speelkouter – 16.500 euro
- De zorgmier, verbindend weefsel tussen generaties, sociale cohesie in Luchteren – 20.000 euro
- Kapel Petit: het openstellen van de Sint-Jozefkapel door en voor Drongenaars – 65.000 euro
- Muziekfestival Drongen – 45.000 euro

Elisabethbegijnhof-Papegaai-Prinsenhof-Sint-Michiels – 6 projecten

- Charmante Rabottorentjes omgeven door een groen en bloemrijk pleintje – 11.500 euro
- Creatief buurtatelier in een opgeknapt Buurthuis Prinsenhof – 30.000 euro
- De sprekende Lieve: waterkwaliteit meten en vergroenen! – 16.647 euro
- Kwaliteitsvol groen – avontuurlijke peuter en kleuter speelprikkels in onze wijk – 81.510 euro
- Met vlag en wimpel – 25.000 euro
- Zichtbaar grondwater – 35.343 euro

Gentbrugge – 3 projecten

- Kleine gelukskastjes – Geluk zit in een klein kastje – 13.850 euro
- Mobiele koffiebar – 33.600 euro
- Open ontmoetingsplek Gentbrugse Meersen – 45.627 euro

Gentse Kanaaldorpen en -zone – 3 projecten

- Onder de toren – Sint-Kruis-Winkel/Mendonk – 64.999 euro
- Ontmoetingscluster Bark – 65.000 euro
- Verkeersveilige Kanaaldorpen – 20.000 euro

Macharius-Heirnis – 3 projecten

- Kajak-deelsysteem – 35.000 euro
- Jongerenwijkwerking – 10.000 euro
- Mach-H: met verenigde krachten voor een groene en warme buurt – 155.000 euro

Moscou-Vogelhoek – 4 projecten

- Bosrijke buitenklas en attractieve ontmoetingsplek in wijkpark Jean Jaurèsaan – 91.000 euro (samen met het hierop volgende project)
- Herintroduceer sport en groen in Moscou-Vogelhoek – 91.000 euro (samen met het voorgaande project)
- Speelvogelpark: speelgroen en ontmoeting in de Vogelhoek – 39.000 euro
- Tuinplein ter Heide, versie 21ste eeuw – 10.000 euro

Muide-Meulestede-Afrikalaan – 7 projecten

- All for Muide – Muide for all – 58.406 euro
- Buurthuis Roerstraat: de buurt aan het roer voor een bruisend buurthuis en park – 26.500 euro
- (Container)schip aan wal – 25.000 euro
- Deelbootjes Buut – 39.467 euro
- Het Manchesterplein als groen luwteplein – 10.000 euro
- Zelfpluk-tuin Zeppospark – 11.247 euro
- Zentuin in kleuren en klank schakeringen met natuurlijke waterzuivering – 29.380 euro

Sint-Amandsberg – 6 projecten

- Boulevard Planté – 64.300 euro
- Bruisend buurthuis Bernadette – regio Sleutelbloempark en Cirkelspark – 19.639 euro
- Het Azaleapark, een duurzame multifunctionele ontmoetingsplek voor iedereen – 57.272 euro
- Het Groen Spoor – 79.800 euro
- Villa Anamma – het opstarten en verduurzamen van een actieve vrijwilligerswerking – 19.639 euro
- Samen park maken – een Bernadette-buurtplek in het Cirkelspark – 59.350 euro

Zwijnaarde – 6 projecten

- 200 groene acties in Zwijnaarde – 18.500 euro
- Al fietsend naar de winkel, de horeca, de les en het werk in en door Zwijnaarde – 11.000 euro
- Chalaise op Dreef – 18.240 euro
- Coderdojo en meer in Zwijnaarde – 19.698 euro
- Street Art & Poetry @ Zwijnaarde – een kunstzinnige route – 40.000 euro
- Voedselbos Zwijntjesbos: voor en door bewoners – 21.811 euro

